

POLSKIE BADANIA GEOBOTANICZNE
POZA GRANICAMI KRAJU

Materiały 36 Seminarium Geobotanicznego,
Warszawa, 15–16.03.1991

Redakcja: J. B. Faliński & Z. Mirek

POLISH GEOBOTANICAL INVESTIGATIONS
ABROAD

Materials of the 36th Geobotanical Seminar,
Warsaw, 15–16 March 1991

Edited by: J. B. Faliński & Z. Mirek

**ZBIOROWISKA ŁĄK NADMORSKICH, ŁĄK
ŚRÓDLĄDOWYCH, MURAW KSEROTERMICZNYCH
I OKRAJKÓW ORAZ ZBIOROWISKA ROŚLINNOŚCI
SYNANTROPIJNEJ NA WYSPIE SEILI
W POŁUDNIOWOZACHODNIEJ FINLANDII**

**Sea shore meadows, inland meadows, xerothermic swards and forest border communities
and synanthropic plant communities on the island Seili in southwestern Finland**

Stanisław BALCERKIEWCZ, Andrzej BRZEG, Maria WOJTERSKA

Summary. Sea shore meadows, the only natural formation of this group of plant communities on the island Seili, were elaborated by M. Wojterska. The main association is here *Juncetum gerardii*.

The inland meadows, elaborated by A. Brzeg, occur only on the island Seili, on the area formerly used for agricultural purposes. On pastures and meadows nine plant communities have been distinguished. The five further communities are rare and occur on small areas only. Some of them are in regression.

The xerothermophilous grasslands and forest border communities were studied by S. Balcerkiewicz and A. Brzeg. Two of them have been described as new associations: *Potentillo-Viscarietum*, widely developing on shallow soils on rocky sub-

stratum and *Cynancho-Origanetum*, occurring mainly on calcareous soils on the island Lammasluoto. Two further communities are of thermophilous character.

From 14 communities of synanthropic vegetation, studied by S. Balcerkiewicz and A. Brzeg only five (pathway swards-communities, ruderal communities and one segetal community) are of synanthropic character *sensu stricto*.

Key words: sea shore and inland meadows, xerothermophilous grasslands and forest border communities, vegetation dynamics

Prof. dr hab. Stanisław Balcerkiewicz, dr Andrzej Brzeg, dr Maria Wojterska, Zakład Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Al. Niepodległości 14, 61-713 Poznań

ZBIOROWISKA ŁĄK NADMORSKICH NA WYSPIE SEILI

Brzegi wyspy Seili są skaliste lub kamieniste, a tylko osłonięte, większe zatoki mają podłoże piaszczyste. Na nim to rozwijają się półhalofilne (zasolenie tylko 5%) szuwały, głównie agregacje *Phragmites australis* i *Schoenoplectus tabernaemontani*.

Nieosłonięte, kamieniste plaże opanowane są przez zespół *Juncetum gerardii*, zróżnicowany na dwa podzespoły: typowy – w strefie geolitoralnej i z *Festuca rubra litoralis* – usytuowany w miejscach nieco wyżej położonych. W płatach *Juncetum gerardii* niewielką domieszkę stanowią gatunki nitrofilne, związane z wyrzuconymi przez morze glonami. Zespół ten tworzy niekiedy wąski pas pomiędzy szuwarem a łęgiem olšovym. Powstanie tego pasa związane jest z koszeniem trzcin i z wypasem, stąd ma on tutaj charakter wtórny.

Na kamienistych plażach w zatokach występuje zbiorowisko halonitrofilne z *Archangelica litoralis* i *Sonchus arvensis* var. *bottnicus* oraz z trawami: *Phalaris arundinacea* i *Elymus arenarius*.

Maria WOJTERSKA

ŁĄKI ŚRÓDLĄDOWE NA WYSPIE SEILI

Zbiorowiska trwałych użytków zielonych z klasy *Molinio-Arrhenatheretea* występują tylko na wyspie Seili, gdzie zajmują dość rozległe powierzchnie. Ich obecność związana jest z dawnym użytkowaniem rolniczym obniżeń dolinowych.

Stwierdzono i udokumentowano występowanie dziewięciu zbiorowisk pastwiskowych, łąkowych i ziołoroślowo-łąkowych. Najważ-

niejszymi z nich są: zbiorowisko z *Filipendula ulmaria*, zb. *Achillea ptarmica* – *Deschampsia caespitosa*, zb. z *Alopecurus pratensis* oraz nowo opisany zespół *Galio veri* – *Avenuletum pubescentis*. Ich fitocenozy zajmują siedliska urozmaicone pod względem żyzności i wilgotności i są w związku z tym dość silnie wewnętrznie zróżnicowane.

Śród pięciu dalszych, rzadko notowanych zbiorowisk część znajduje się w regresji i zanika.

Łąki śródlądowe na skutek ustania użytkownia rolniczego podlegają obecnie szybkim przemianom sukcesyjnym.

Andrzej BRZEG

ZBIOROWISKA MURAW I CIEPŁOLUBNYCH OKRAJKÓW NA WYSPIE SEILI

Na badanym obszarze stwierdzono występowanie czterech zespołów kserotermofilnych, z których dwa: *Potentillo-Viscarietum* i *Cynancho-Origanetum* zostały opisane po raz pierwszy.

Potentillo-Viscarietum (związek *Armerion*) ma wyraźnie murawowy charakter. Jego fitocenozy związane są z płytkimi glebami naskalnymi w strefie przejścia pomiędzy obszarami osadniczymi a leśnym krajobrazem naturalnym.

Cynancho-Origanetum (związek *Cynancho-Geranion*), o charakterze ziołorośli, występuje głównie na małej, wapiennej wyspie Lammasluoto. Skupia wiele rzadkich gatunków bazyli kserofilnych.

Pozostałe zespoły to umiarkowanie ciepłolubne ziołorośla okrajkowe ze związku *Trifolion*

medii. W południowej części wyspy, na obrzeżach mezofilnych lasów liściastych z klasy *Querc-Fagetea*, występują okrajki typu *Trifolio-Agrimonetum*. Ze skrajami borów mieszanym związany jest słabo acidofilny zespół *Melampyretum pratensis*.

Stanisław BALCERKIEWICZ, Andrzej BRZEG

ZBIOROWISKA SYNANTROPIJNE NA WYSPIE SEILI

W sąsiedztwie zabudowań i wzdłuż szlaków komunikacyjnych występuje 14 typów zbiorowisk roślinnych o charakterze synantropijnym, ale jedynie pięć z nich można uznać za synantropijne *sensu stricto*. Są to zbiorowiska dywanowe (*Polygono-Matricarietum* i *Sagino-Bryetum*),

ruderalne (zb. *Urtica-Rumex longifolius* i zb. *Urtica-Cuscuta europaea*) oraz segetalny zespół *Veronico-Lamietum hybridi*.

Bardzo poważne ograniczenie użytkowania rolniczego na wyspie oraz znaczne zmniejszenie się liczby stałych jej mieszkańców powodują zawężanie się arealów typowych zbiorowisk synantropijnych. Przechodzą one w układy o charakterze seminaturalnym, zbliżonym m.in. do zbiorowisk okrajków nitrofilnych czy użytków zielonych.

Stanisław BALCERKIEWICZ, Andrzej BRZEG

Inytucje współorganizujące badania:
Archipelago Research Institute on the Island Seili in south-western Finland, Turku University, Finland;
Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań